

Vissa sedlars och mynts upphörande som lagliga betalningsmedel

Sammanfattning

Riksbanken föreslår i denna framställning att riksdagen antar Riksbankens förslag till två lagar om vissa sedlars respektive vissa mynts upphörande som lagliga betalningsmedel. Det innebär att nu gällande 20-, 50- och 1 000-kronorssedlar upphör att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av juni 2016 och att nu gällande 100- och 500-kronorssedlar upphör att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av juni 2017. Vidare föreslås att nu gällande 1-, 2- och 5-kronorsmynt upphör att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av juni 2017. För att Riksbanken ska ha möjlighet att i god tid informera allmänheten om förändringen bör de två lagarna träda i kraft den 1 januari 2015.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Förslag till riksdagsbeslut.....	3
Förslag till lag om vissa sedlars upphörande som lagliga betalningsmedel.....	4
Förslag till lag om vissa mynts upphörande som lagliga betalningsmedel.....	5
Förslag till två lagar om vissa sedlars och mynts upphörande som lagliga betalningsmedel	6
1. Bakgrund	6
2. Överväganden och förslag	6

Förslag till riksdagsbeslut

Riksbanken föreslår att riksdagen antar Riksbankens förslag till lag om vissa sedlars upphörande som lagliga betalningsmedel och lag om vissa mynts upphörande som lagliga betalningsmedel.

Stockholm den

På direktionens vägnar

STEFAN INGVES

/Eva Cory

Stefan Ingves (ordförande), Kerstin af Jochnick, Karolina Ekholm, Martin Flodén, Per Jansson och Cecilia Skingsley har deltagit i beslutet.

Föredragande har varit Eric Frieberg.

Förslag till lag om vissa sedlars upphörande som lagliga betalningsmedel

Riksbanken har följande förslag till lagtext.

Härigenom föreskrivs följande.

Av Sveriges riksbank utgivna sedlar enligt nedan angivna författningar ska upphöra att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av juni 2016.

Sedlar på 20 kronor enligt Riksbankens föreskrifter (1997:671) om sedlar på tjugo kronor.

Sedlar på 50 kronor enligt Riksbankens föreskrifter (2006:31) om sedlar på femtio kronor.

Sedlar på 1 000 kronor enligt Riksbankens föreskrifter (2006:30) om sedlar på ett tusen kronor.

Av Sveriges riksbank utgivna sedlar enligt nedan angivna författningar ska upphöra att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av juni 2017.

Sedlar på 100 kronor enligt Riksbankens föreskrifter (2001:713) om sedlar på etthundra kronor.

Sedlar på 500 kronor enligt Riksbankens föreskrifter (2001:714) om sedlar på femhundra kronor.

Om inlösen av sedlar som upphört att vara lagliga betalningsmedel finns bestämmelser i 5 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

Förslag till lag om vissa mynts upphörande som lagliga betalningsmedel

Riksbanken har följande förslag till lagtext.

Härigenom föreskrivs följande.

Av Sveriges riksbank utgivna mynt enligt nedan angivna författningar ska upphöra att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av juni 2017.

Mynt på 1-krona som präglats med stöd av lagen (1873:31) om rikets mynt och lagen (1970:1028) om rikets mynt samt Riksbankens föreskrifter (1989:61) om rikets mynt, Riksbankens föreskrifter (1999:798) om mynt på en krona med anledning av millenniumskiftet, Riksbankens föreskrifter (2008:860) om mynt på en krona med specialprägling med anledning av 200-årsminnet av freden 1809 då Finland skiljdes från Sverige och Riksbankens föreskrifter (2013:160) om mynt på en krona med specialprägling med anledning av Hans Majestät Konungens 40-årsjubileum som statschef.

Mynt på 2-kronor som präglats med stöd av lagen (1873:31) om rikets mynt.

Mynt på 5-kronor som präglats med stöd av lagen (1873:31) om rikets mynt och lagen (1970:1028) om rikets mynt samt Riksbankens föreskrifter (1989:61) om rikets mynt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

Förslag till två lagar om vissa sedlars och mynts upphörande som lagliga betalningsmedel

Riksbankens förslag

Riksbanken föreslår att riksdagen antar Riksbankens förslag till två lagar om att vissa sedlar och mynt ska upphöra att vara lagliga betalningsmedel. Det innebär att 20-, 50- och 1 000-kronorssedlar ska upphöra att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av juni 2016 och 100- och 500-kronorssedlar samt 1-, 2- och 5-kronorsmynt ska upphöra att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av juni 2017. För att Riksbanken ska ha möjlighet att i god tid informera allmänheten om förändringen bör de två lagarna träda i kraft den 1 januari 2015.

1. Bakgrund

Enligt 9 kap. 14 § regeringsformen har endast Riksbanken rätt att ge ut sedlar och mynt. Av 5 kap. 1 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) framgår att sedlar och mynt som ges ut av Riksbanken är lagliga betalningsmedel. Riksbanken har således ensamrätt att ge ut sedlar och mynt och besluta om utformningen av dem.

Riksbanken kan dock inte bestämma att vissa sedlar och mynt inte längre ska vara lagliga betalningsmedel, utan ett sådant beslut måste fattas av riksdagen genom lag. Riksdagen beslutade senast 2012 att de äldre 50- och 1000-kronorssedlarna utan folieband skulle upphöra att vara lagliga betalningsmedel ett år efter ikraftträdandet av lagen.

2. Överväganden och förslag

Riksbanken beslutade 2010 att utforma en ny sedel- och myntserie. Samtliga sedlar och mynt kommer att få en ny utformning utom 10-kronorsmyntet som behålls oförändrat. Dessutom kommer en 200-kronorssedel att införas och 2-kronan kommer att återinföras. I den nuvarande sedelserien finns sedlar i valörerna 20, 50, 100, 500 och 1 000 kronor. I den nuvarande myntserien finns mynt i valörerna 1, 5 och 10 kronor. Dessutom är mynt i valören 2 kronor fortfarande lagliga betalningsmedel trots att dessa mynt sedan lång tid tillbaka inte längre tillverkas och normalt heller inte längre används som betalningsmedel. Utöver detta finns även en minnessedel och minnesmynt av olika valörer.

För närvarande pågår förberedelser inför sedel- och myntutbytet. De nya sedlarna och mynten kommer att introduceras i två etapper. Introduktionen av fyra sedlar, i valörerna 20, 50, 200 och 1 000 kronor, planeras ske i oktober

2015. Introduktionen av två sedlar, i valörerna 100 och 500 kronor, och tre mynt, i valörerna 1, 2 och 5 kronor, planeras ske i oktober 2016.

Hanteringen av dubbla versioner av sedlar och mynt med en och samma valör medför onödiga samhällskostnader. De äldre sedlarna och mynten med valörer som motsvarar de nya bör därför upphöra att vara lagliga betalningsmedel. Ogiltigförklaringen bör ske med verkan nio månader efter respektive introduktionsomgång av de nya sedlarna och mynten. Denna plan för etappvis introduktion och ogiltigförklarande av sedlar och mynt är ett resultat av Riksbankens samråd med olika aktörer inom kontantmarknaden såsom banker, värdetransportföretag och handeln. Aktörerna inom kontantmarknaden har rekommenderat att sedel- och myntutbytet sker etappvis för att jämna ut flödet av kontanter och på så sätt minska belastningen på transport- och lagerkapacitet. Aktörerna har också framfört önskemål om att de nuvarande sedlarna och mynten ska upphöra att vara lagliga betalningsmedel relativt kort tid efter att de nya sedlarna och mynten har introducerats. Därigenom kan merkostnaderna för kontantutbytet minskas ytterligare.

De minnesmynt som Riksbanken har gett ut kommer alltså att vara lagliga betalningsmedel, trots att de i vissa fall har valörer som motsvarar de som nu är aktuella för indragning. Anledningen till att dessa mynt inte behöver ogiltigförklaras är att de ytterst sällan används som betalningsmedel.

För att Riksbanken i god tid ska kunna informera allmänheten om att de nuvarande 20-, 50- och 1000-kronorssedlarna ska upphöra att gälla vid utgången av juni 2016 och att de nuvarande 100- och 500-kronorssedlarna ska upphöra att gälla vid utgången av juni 2017 bör lagen om upphörande för samtliga dessa sedlar träda i kraft i god tid innan dessa två datum, förslagsvis den 1 januari 2015. Lagen om upphörande av de nuvarande 1-, 2- och 5-kronorsmynten bör också träda i kraft den 1 januari 2015 för att Riksbanken i god tid ska kunna informera allmänheten om att mynten ska upphöra att gälla vid utgången av juni 2017.

Efter den 30 juni 2016 respektive den 30 juni 2017 följer en period då bankerna har möjlighet att lösa in sedlarna och mynten. Därefter kommer det att vara möjligt att brevlades lösa in sedlar hos Riksbanken. Det finns inte någon bestämd tidpunkt för sista dag för inlösen av äldre sedlar i Riksbanken utan alla ärenden kommer att prövas med stöd av 5 kap. 4 § andra stycket riksbankslagen. Riksbanken har sedan länge tolkat kravet på särskilda skäl för inlösen av sedlar som upphört att vara lagliga betalningsmedel i denna bestämmelse generöst.

Riksbanken föreslår att riksdagen beslutar om två lagar, en lag om vissa sedlars upphörande som lagliga betalningsmedel och en lag om vissa mynts upphörande som lagliga betalningsmedel i enlighet med förslagen ovan, och att de två lagarna träder i kraft den 1 januari 2015.

För att förkorta och underlätta riksdagens beredning avser Riksbanken att skicka förslaget för yttrande till Europeiska centralbanken som enligt EUFördraget ska konsulteras.